

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди

Кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Жешувський університет (Республіка Польща)
Університет третього віку в Громадзі (Республіка Польща)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чездзького університету (ЖНР)

МАТЕРІАЛИ

V Міжнародної науково-практичної конференції

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ
СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ : ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

31 березня - 2 квітня 2021 року

ТОМ 2

ХАРКІВ
2021

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840
УДК 37.043.77:[378+373.8]
1186
ISBN 978-617-7886-20-1

Редакційна колегія:

Золотушкін С. Г. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Ворожбит-Горбатюк В. В. – професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Дупаренко С. С. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Поника О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Рогова Т. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Штефан Л. А. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Твердохліб Т. С. – д-р пед. наук, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Дзирська О. М. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
Дейниченко Г. В. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори.

Зміст роботи редакційно-видавничого ридови

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Вірменська №2 від 16.05.2021 року*

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика / матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.р. У 2 томах / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків: «Стил»-Ізд-во, 2021. Т. 2. 320 с.

У збірнику відображені психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, науковців, наукові дисертації, звіти про студентів і шляхи розвитку педагогічної науки в освіті, психолого-педагогічних аспектів інклюзивної освіти, організації дистанційного навчання, реалізації інноваційних технологій, розвитку обдарованої особистості в сучасному освітньому середовищі, професійної підготовки фахівця в галузі сучасних проблем порівняльної психології.

Матеріали стують у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, читачам і студентам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Видано за рахунок авторів.

ISBN 978-617-7886-20-1

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2021

ЗМІСТ

Секція VII

Загальна і вища освіта в умовах сучасних викликів	9
Абільтарова Е. Н. Стратегічні цілі формування культури безпеки професійної діяльності у майбутніх інженерів з охороми праці	9
Авицький Р. В. Аналіз вступних вимог з фізичної підготовки військової академії США Вест-Пойнт	12
Андрусенко Л. Ю., Васильєва С. О. Аналіз результатів пілотажного дослідження сформованості лідерських якостей студентів педагогічного університету	17
Бабак Г. С. Іншомовна комунікативна компетентність у курсантів-правоохоронців як наукова проблема	20
Бабак О. М., Калашнікова Л. М. Навчальна презентація як засіб формування пізнавальної самостійності в технології перевернутого навчання	23
Балашир О. І. Успішні методи та прийоми рефлексії	28
Березин С. В., Платуха В. І. Ключові стейкхолдери ТВО педагогічного спрямування на галузевому ринку	31
Біліньська О. О. Дистанційний курсур в контексті якісної підготовки майбутніх учителів	34
Бурдаченко Н. В. Застосування засобів проблемного навчання в процесі науково-дослідної діяльності студентів	37
Ван Яньга Міждисциплінарні аспекти музичного мистецтва	40
Васильєва О. А. Обов'язок професійного самодосконаллення психологів в умовах інклюзивної освіти	43
Васильєва В. О. Діяльність викладачів закладу вищої освіти педагогічного профілю у контексті педагогічної рефлексії	46
Вероні А. І. Теоретичні засади формування лідерських якостей майбутніх офіцерів	51
Варешнік Л. І., Завереницька Л. А. Роль науково-дослідницької діяльності у підготовці магістрів-філологів	54
Голушка В. Р. Розвиток територіальної освіти в сучасних умовах	58

Генкал С. Е., Барко З. О. Історичні засади просвітнього навчання	61
Гончаренко М. С. Педагогічні підходи підготовки вчителів основ здоров'я	65
Гусенко І. Ю., Столярчук Г. В. Проблеми та перспективи формування автономної компетентності молодих школярів	70
Демітченко Т. І., Тропаченко В. В., Бабах О. М. Аксиоматичний метод та його застосування в навчанні	73
Дорнаско А. О. Досвід дослідження академічної невідповідності у закладах вищої освіти	77
Сіхачів М. А. Професійно-рольова варіативність сучасного вчителя в контексті педагогіки партнерства	80
Желанів Д. В. Ціннісний потенціал мистецтва сучасної вищої освіти	83
Желанова В. В., Шнирова А. В. Сутність та структура здорового способу життя студентів сучасного закладу вищої освіти	87
Заредінова Е. Р. Методика та психологічні умови формування соціокультурних цінностей студентів в аксіологічному освітньому середовищі ЗВО	90
Ієленська Л. Д. Модерація як форма реалізації суверенітету в ПУНІ	95
Ієленський Р. М. Новітні форми залучення студентської молоді до фізкультурно-спортивної діяльності у процесі організації активного дозвілля	98
Івантаренко Т. О., Васильєва І. М. Порівняльний аналіз стану впровадження дисциплінарного підманованого навчання у процесі роботи викладачів та етнічних ЗСТ	102
Івб Н. М., Корнупова І. М., Гарно І. О. Актуальні проблеми методики викладання англійської мови (як професійним спрямуванням) у немовному ЗВО	105
Іонова О. М., Наргола В. В., Старікова Л. П. Досвід здійснення міждисциплінарної інтеграції у процесі підготовки фахівців дошкольної освіти на кафедрі теорії і методики викладання природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті	108
Ілчук Т. В., Матуричак П. І. Науково-педагогічні основи формування позитивної мотивації вчителів історичної освіти у спеціалізованій освіті	111

Калашнікова Л. М., Майстрюк І. С. Організація ком'ютерної підтримки на уроках математики у закладах загальної середньої освіти	115
Калашнікова Л. М., Сусліченко К. С. Формування математичної компетентності школярів засобами проблемного навчання в умовах міжпредметної інтеграції	118
Кін О. М., Демисенко А. О. Громадська діяльність студентської молоді як фактор формування національної самосвідомості	121
Колбіца Т. В. Інтернаціоналізація вищої освіти: аспект міжкультурної комунікації	125
Корж Г. В., Василенко Р. В. Національно-патріотичне виховання і підготовка майбутнього педагога	129
Лаварева О. М., Лаварева К. С. Методи проєкту з елементами медіа освіти як засіб формування національного інтересу молодих школярів	132
Лей Сю Можливості культурного запровадження двобічних китайських ЗВО	135
Левченко К. С., Леонченко В. Професійна мобільність майбутнього педагога як галузєва проблема	139
Лі Джі Теорія співреалізації в моделі образотворчого мистецтва	142
Лу Ваньчунь Методи формування етичного аспекту компетентності майбутніх учителів	145
Лус мелецька О. М. Навчання історичності у майбутніх вчителів початкової школи як засіб забезпечення інклюзивного освітнього середовища	148
Львів В. М. Специфічність розвитку нової компетентності у офіцерів з урахуванням специфіки військових частин Національної гвардії України	151
Львівська Ю. О. Особліві проблеми та можливості розвитку вищої освіти в Україні	155
Малашук Л. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови	158
Навоні О. А. Формування емоційно-когнітивної взаємодійності молодих людей в умовах карантинних викликів	161
Ніжко В. В. Особливості формування педагогічної системи неперервної освіти в умовах інтеграції вищої освіти	164

Радуменко Т. О., Циркуленко О. В. Персона в педагогіці – дослідження за діяльнісним принципом	169
Рибалко Л. С., Цанко А. М., Беляєв К. Г. Джаву-джогту як засіб фізичного виховання учнів у закладах загальної середньої освіти	172
Рогова Т. В. Самоактуалізація особистості вчителя як критерій ефективності управління педагогічним колективом школи на основі персоналізації	175
Самойлов С. А. Міроутвірність як складник громадянської компетентності учнів закладів загальної середньої освіти	179
Сіра І. Т. Проблема історико-математичної підготовки майбутніх учителів	183
Собченко Т. М., Кін О. М. Використання коучингових технологій у підготовці майбутнього вчителя	187
Стетаничева В. В. Інформаційно-цифрова компетентність молодших школярів	190
Стрижнікова І. В. Підготовка фахівців для закладів освіти: практико-орієнтований підхід	194
Тинько А. В. Підготовка майбутніх працівників правоохоронних органів до взаємодії з громадою	198
Трубаніна І. М. Проблеми підготовки майбутніх офіцерів Національної гвардії України до інформаційно-соціальної роботи	201
Усаченко О. В. Формування інтелектуально-ціннісних умінь учнів закладів середньої спеціальної освіти у процесі застосування інтернет-ресурсів	204
Фоміна Л. В., Рибалко Л. С., Славінська Ю. С. Цифрова компетентність майбутніх лікарів-стоматологів	207
Хомарчук А. П. Особливості вивчення технічного моделювання і конструювання в початкових класах	211
Хуу Ієсоані. Ідеї партнерства в підготовці майбутніх учителів хімії до професійної самореалізації	214
Цыбура Т. О. Професійна діяльність фахівця фізичної культури і спорту як напрям розвитку людини шляхом розвитку	218

Чарніна Т. І. Формування медіа компетентності в умовах сучасного інформаційного суспільства	221
Черненко А. В. Необхідність формування інформаційно-цифрової компетентності майбутніх учителів	224
Чернишівська М. В. Інтерактивна робота як засіб формування художньо-естетичної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти	227
Чжан Ней Особливості спеціальної підготовки майбутніх учителів музичного інструменту у КНР	231
Чжоу Мінцзю Виховання естетичного смаку в майбутніх музично-педагогічних працівників у процесі вивчення педагогічних дисциплін	234
Чірикова М. І., Самчинська Я. В., Сікеліца М. О. Специфіка підготовки фахівців з комп'ютерних наук в умовах спеціальної підготовки	237
Шан І. П. Особливості підготовки викладачів до впровадження сучасних інформаційних технологій	241
Шаріпова С. Ф. Специфіка підготовки майбутніх менеджерів освіти	244
Шаріпова С. А. Специфіка підготовки в процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів до інформаційної роботи у сфері спеціальної освіти	248
Шаріпова С. В., Шингарова Т. К. Психологія спеціальної інформаційної підготовки учнів	251
Шаріпова Т. Г., Шингарова Т. М. Психологія спеціальної підготовки професійних фахівців у закладах освіти	255
Шаріпова Т. Г., Шингарова Т. М. Специфіка підготовки фахівців професійності	258
Шаріпова Т. Г., Шингарова Т. М. Специфіка підготовки фахівців професійності	262
Шаріпова Т. Г., Шингарова Т. М., Шингарова О. В. Специфіка підготовки фахівців професійності	267
Шаріпова Т. Г., Шингарова Т. М. Специфіка підготовки фахівців професійності	277
Шаріпова Т. Г., Шингарова Т. М. Специфіка підготовки фахівців професійності	279

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Желанова В. В.

доктор педагогічних наук, доцент
Київської університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

Шанрова А. В.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

У тезах доведено актуальність проблеми здорового способу життя. Проаналізовано зміни у його трактуванні відповідно до сучасного трактування феномену здоров'я. Розглянуто сутність здорового способу життя студентів сучасного ЗВО й обґрунтовано його структуру, що містить мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний компоненти.

Ключові слова: здоров'я, здоровий спосіб життя, структура здорового способу життя, студент сучасного ЗВО

The article demonstrates the significance of the problem of a healthy lifestyle. It analyzes the changes in its interpretation to reflect modern interpretation of the health phenomenon. The article discusses the essence of a healthy lifestyle of students of a modern higher-educational institution, and explains its structure, to include motivational and virtue-based, cognitive, and activity-based components.

Key words: health, healthy lifestyle, structure of healthy lifestyle, student of a modern higher-educational institution.

Актуальність проблеми здорового способу життя зумовлена такими суттєвими ознаками сучасного суспільства, як поширення комп'ютерних та інформаційно-комунікаційних технологій, що зменшують рухову активність сучасної молоді, сприяють її байдужості до власного здоров'я та фізичної культури. Ця негативна ситуація посилюється в умовах світової пандемії COVID-19. Відтак, об'єктивна необхідність формування здорового способу життя сучасної молоді зумовлює необхідність з'ясування його сутності та структури.

Дослідження різних питань здорового способу життя в педагогічній теорії та практиці XIX – XX століть пов'язана з іменами таких видатних педагогів, як: В. Бехтерев, М. Бушаков, В. Вахтерев, К. Венцель, П. Кантерев, М. Корф, П. Десгафт, Т. Лубенець, А. Мисаренко, В. Сухомлинський, Л. Толстой, К. Ушинський, С. Шацький та ін. Однак ґрунтовно проблема здорового способу життя починає розроблятися саме у другій половині XX століття (С. Бріль, Г. Жданов, А. Ланкова, С. Олійник, С. Павленко, В. Філіппович).

Варто відзначити, що підходи до трактування зазначеного феномену ґрунтувалися ставленням до здоров'я, яке панувало в суспільстві на тому чи іншому етапі його розвитку. Так, у середині XX століття проблема формування здорового способу життя були предметом медицини в контексті профілактичного

підходу. Утім, така стратегія формування здорового способу життя продемонструвала свою неспроможність і спонукала науковців до пошуку нових підходів у розв'язанні цієї проблеми. Доцільною подорою цього є думка валеолога як сучасної науки про здоров'я – Г. Брехмана (1921–1994), який розглядав здоров'я не як відсутність хвороб, а як фізичну, соціальну і психологічну гармонію людини, доброзичливі стосунки з іншими людьми, з природою й самим собою [4]. Саме це трактування здоров'я стало базовим для сучасного розуміння феномену здорового способу життя студентів у межах еколого-валеологічної культури особистості (Ю. Бойчук) [3], гуманістично-центрированої моделі формування здорового способу життя (В. Бобринька) [2], що декларує пріоритет гуманістичних цінностей, демократизму, гуманітаризації змісту освіти. Тобто зміни у трактуванні здорового способу життя відбувалися у напрямі гуманізації проблеми, у процесі відторгнення клініко-профілактичної парадигми здоров'я.

Відома певна варіативність зумачень здорового способу життя (М. Віленський, В. Водоп'янов, В. Колбанов, Ю. Лисини, О. Паладіна, В. Сутула, В. Тимошенко). Аналіз студій значених науковців дозволив констатувати, що здоровий спосіб життя зумачється як особлива суспільна цінність; узагальнена, типовою структурою форм життєдіяльності людини; способи і форми діяльності, які спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я; активність особистості, що узгоджує соціальне, психічне і фізичне життя людини; чинник оптимізації біологічних та психічних параметрів життєдіяльності.

Відтак, у нашому розумінні здоровий спосіб життя – це спосіб життя, спрямований на збереження та зміцнення здоров'я через діяльність, зорієнтовану на оздоровлення умов у всіх основних сферах життя, а саме: в освіті, праці, відпочинку, побуті, що сприяє гармонійному розвитку й самореалізації особистості. Проте ця дефініція викликає логічне запитання, чи може структура здорового способу життя бути універсальною для всіх людей? Відповідь потребує розгляду вікових особливостей суб'єктів здорового способу життя, якими у нашому дослідженні є студенти ЗВО.

Л. Яворовська зазначає, що студент, як людина певного віку і як особистість, може характеризуватися у трьох аспектах: психологічному, соціальному й біологічному [7]. У психологічному контексті студентство характеризується розвитком вищих психічних функцій, становленням всієї інтелектуальної системи та особистості загалом. Щодо соціального аспекту студентського віку вважаємо за доцільне навести слово Б. Ананьєва, який стверджував, що «студентський вік є сензитивним періодом для розвитку основних соціогенних потенцій людини, а явища освіти має величезний вплив на психіку людини, розвиток її особистості» [1]. Біологічний аспект студентського віку зумовлений переважно спадковістю і продленими задатками, але, у певній мірі може змінюватися й під впливом умов життя.

Відтак, студентському віку притаманні такі особливості, як завершення процесу зростання, розвиток організму, зміна рівня самосвідомості, перебування провідних піннавальних процесів та властивостей особистості, зміна емоційно-вольового устрою життя, розвиток ціннісно-смыслову сферу особистості

Грунтуючись на окреслених особливостях студентського віку, представляємо структуру здорового способу життя студента сучасного ЗВО.

За визначенням Е. Вайнера, це оптимальний руховий режим: трепування імунітету і загартовування; раціональне харчування; психофізіологічна саморегуляція; психосексуальна і статевна культура; раціональний режим дня; відсутність шкідливих звичок; валеологічна самоосвіта [5]. Існує також думка, що це рівень культури, місце здоров'я в ієрархії потреб, мотивування, сповільнення дія, інстанція на довге життя, навчання здоров'я [6].

Отже, беручи до уваги репрезентовані вище наукові позиції, вважаємо доцільним трактувати структуру здорового способу життя студентів як сукупність певних валео-зорієнтованих якостей, що містить ціннісне ставлення до здоров'я, мотивації, потреби та установки на необхідність вести здоровий спосіб життя; валеологічні знання; активний руховий режим; заняття фізичною культурою; раціональний режим дня в контексті раціонального утворення розкладу щоденних занять; раціональне харчування і повноцінний сон; тілесність, психосексуальна і статевна культура; відмова від шкідливих звичок.

В узагальненому варіанті структура здорового способу життя студента ЗВО містить мотиваційно-ціннісний компонент як сукупність ціннісного ставлення до здоров'я, мотивації, потреби вести здоровий спосіб життя; когнітивний компонент, що інтегрує знання про чинники збереження і зміцнення здоров'я, норми й правила здорового способу життя; діяльнісний компонент, що синтезує уміння вести активний руховий режим, займатися фізичною культурою, організувати доцільний режим дня, раціонально харчуватися, запобігати шкідливим звичкам.

Таким чином, проблема здорового життя сучасного студентства є особливо актуальною у контексті викликів сьогодення, пов'язаних з переходом на переважно дистанційну форму навчання в умовах пандемії COVID-19. Феномен здорового способу життя є багатоаспектним й синтезує соціальне, особистісне й індивідуальне й містить сукупність мотивів, потреб, навчальних умінь щодо збереження і зміцнення здоров'я, рухової активності, режиму дня та раціонального харчування, занять фізичною культурою.

Список використаних джерел

1. Ананьєв Б. Г. К психофизиологии студенческого возраста. *Современные психологические проблемы высшей школы* / под ред. Б. Г. Ананьева, Н. В. Кузьминой. Ленинград, 1974. Вып. 2. С. 82–89.
2. Бобринька В. І. Формування здорового способу життя у майбутніх учителів: Монографія. Полтава: ТОВ «Поліграфічний центр Скатейко», 2006. 432 с.
3. Бойчук Ю. Д. Еколого-валеологічна культура майбутнього вчителя: теоретико-методичні аспекти: Монографія. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 357 с.
4. Брехман И. И. Философско-методологические аспекты проблемы здоровья человека. *Вопросы философии*, 1982. № 2. С. 43–53.
5. Вайнер Э. Н. Валеология: Учебник для вузов. Москва: Флинта: Наука, 2001. 416 с.

6. Медико-біологічні основи власності : Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / за ред. П. Д. Плахтія. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський ДПУ, 2000. 408 с.

7. Психологічні особливості студентського віку [На допомогу кураторам] / [укладачі: Л. М. Яворовська, Р. Ф. Кимшнікова [та ін.]. Вип. 3. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. 88 с.

МЕТОДИКА ТА ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТІВ В АКСІОЗОРІЄНТОВАНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗВО

Заредінова Е. Р.

доктор педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник
Інститут проблем виховання НАПН України
м. Київ, Україна

У статті обґрунтовано й розроблено феномен аксіозорієнтованого освітнього середовища. Виокремлено педагогічні умови, розкрито методику формування соціокультурних цінностей студентів в освітньому середовищі ЗВО. Схарактеризовано виховний потенціал аксіозорієнтованого освітнього середовища як сфери формування соціокультурних цінностей студентів.

Ключові слова: соціокультурні цінності, студенти, аксіозорієнтоване освітнє середовище закладу вищої освіти, методика формування соціокультурних цінностей студентів у закладі вищої освіти.

The phenomenon of axio-oriented educational environment has been substantiated and developed in the article. The pedagogical conditions have been articulated, and the methods of students' sociocultural values formation in the educational environment of higher educational institution have been revealed. The educational potential of the axio-oriented educational environment as a sphere of formation of students' sociocultural values have been characterized.

Key words: sociocultural values, students, axio-oriented educational environment, methods of formation of sociocultural values of students of higher educational institutions.

Соціально-економічні, політичні, інноваційно-освітні трансформації в житті України, декларування у сучасному суспільстві ідей полікультуралізму, міжетнічної толерантності актуалізують потребу в громадянах зі сформованими соціокультурними цінностями. Доцільність і важливість підготовки компетентних, конкурентоспроможних фахівців із сформованими соціокультурними цінностями зумовлюють також існуючі у нашій державі фактори, які перешкоджають вихованню розвинутої особистості.

Реалізація середовищного підходу у контексті створення умов для формування соціокультурних цінностей студентів закладів вищої освіти (ЗВО) пов'язана з трактуванням його як освітньої стратегії, яка базується на ідеї